

Kreativitet og læring

Af forlagsredaktør Marie Honoré Klausen

Debatten om de kreatives fags plads og berettigelse i skolen er atter blusset op efter Fælles Mål for billedkunst, musik, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab skal revideres.¹

Professor Ann Bamford fra Wimbledon College of Arts og professor Matt Qvortrup fra The Robert Gordon University er forfattere til rapporten: "The Ildsjæl in the Classroom – A Review of Danish Arts Education in the Folkeskole". I rapporten konkluderer forskerne bl.a., at de fysiske forhold i danske skoler er *fuldt ud tilfredsstillende* – ja endda særdeles gunstige – til at skabe god undervisning i de kreative fag.

"Opfattelsen var, at de største hindringer for mere billedkunstundervisning var manglende tid, manglende ressourcer, utilstrækkelige faciliteter og for høj elevkvote. Ingen af disse forhold er tilsyneladende gældende i det danske skolesystem".²

Værre ser det ud med lærernes kompetencer til at undervise i de kreative fag, lærerne er ganske enkelt ikke uddannet til at varetage den kreative undervisning. Desuden er evaluering af elevernes læring fraværende, og lærerne kan ikke argumentere for evidens i deres praksis.

På baggrund af rapporten nedsatte regeringen sidste år et rådgivningsudvalg, som gav anbefalinger til, hvordan de praktisk-musiske fag i folkeskolen kan styrkes. (Rapporten kan downloades på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk.)

I efteråret har undervisningsministeren erklæret, at de kreative fag skal have højeste prioritet. *"Personligt er jeg overbevist om, at hvis man sætter mål og stiller krav i de kreative fag og bruger dem til at opøve*

koncentrationsevne og højre hjernehalvdel, så har det en betydning for de andre fag".³

Mange faglærere i de kreative fag mener givetvis ikke, at deres fag skal reduceres til at styrke koncentrationsevnen i andre fag. Ikke desto mindre er det interessant, at de politiske røster begynder at omhandle de kreative fags plads i skolen.

Faglærerne i skolen skal tilbyde eleverne en kompetent undervisning lige som de skal kunne argumentere for deres fag og dets læringspotentialer. Derfor er det problematisk, at så få lærerstuderende vælger de kreative fag som linjefag. Forskningen viser, at:

"Vi bliver dårlige til at associere, til at tænke ud af boksen, til at få ideer, til at turde prøve nyt og meget mere. Det er alvorlige anklager, men hvis det nu er rigtigt, at vi skal leve af kreativitet, så ræsonnerer jeg, at vi har brug for at vide mere om, hvad såkaldt kreative mennesker gør for at være kreative, og om man kan lave kreativitetsfremmende læringsmiljøer?"⁴

Erhvervslivet efterspørger kreativitet og innovation. De kreative fag kan ifølge Haarder være med til at udvikle evner, der har værdi i andre fag. Det er alt sammen udmærket, men fagene har også en *egenværdi* for den enkelte elev som menneske. Livsudfoldelsen, glæden ved og evnen til at kunne udtrykke sig, opmærksomhed og evnen til at tyde tilværelsens mangfoldigheder er med til at berige livet. Ifølge Lars Qvortrup er det at være dannet at kunne:

"sætte sig i den andens sted og at kunne se det fremmede i sig selv. Dette er kernen i det æstetiske mirakel: At verden udvider sig gennem kunstoplevelsen".⁵

Nr. 3 – November 2008 8. årgang

Tema: Kreativitet og læring

Kreativitetsfremmende læringsmiljøer i skolen

Af Lene Tanggaard

Kan man lære at være kreativ? Dette spørgsmål besvares i denne artikel og svaret er: Ja, det kan man godt. En forudsætning for at være kreativ er, at man er fagligt godt klædt på – de mest kreative mennesker har knoklet hårdt for at kunne opfinde nyt. Det er ikke skolens skyld, at vi ikke er så kreative, som vi måske burde være – men en god lærer kan være en genvej til kreativitet.

2

Den kreative forvandlingskugle – kunstens betydning for børns læreprocesser

Af Dorte Holbek

Artiklen beskriver kunstprojektet "De 1000 kulturers land" med indskolingsbørn. Forfatteren beretter om indskolingselevers særlige behov og udviklingsmuligheder i det kunstneriske arbejde. Det er nødvendigt, at skoler og institutioner prioriterer det kreative element i skolens dagligdag, hvis målsætningen om en kreativ folkeskole tages alvorligt.

5

Lad kreativiteten blomstre

Af Britta Aagaard Thorlann

Igenem den fiktive figur "Sørensen" beskriver forfatteren nogle af de frustrationer, en lærer kan opleve, når han eller hun skal undervise i billedkunstudfaget. I realiteten er det ofte lærere uden uddannelse i billedkunst, der underviser i faget. Artiklen giver gode råd og ideer til en vellykket billedkunstudervisning.

9

Anmeldelse

Anmeldelse af forældreguide om læringsstile: "Nu kan de lære det"

Af Lene Skovbo Heckmann

Anmelderen roser håndbogen til forældre: *Nu kan de lære det* af Svend Erik Schmidt. Bogen giver konkrete og brugbare ideer til, hvordan forældre bedst muligt kan hjælpe deres barn med skolearbejdet.

12

¹ Se mere: <http://www.faellesmaal.uvm.dk/index.html>.

² Bamford og Qvortrup: *The Ildsjæl in the Classroom*, side 19. Min oversættelse.

³ Berlingske Tidende: "Haarder vil satse på kreative fag". Den 14. august 2008.

⁴ Se Lene Tanggaards artikel i denne udgave af "Fleksibel læring".

⁵ Lars Qvortrup: *De kunstneriske fags dimensioner* (<http://udd.uvm.dk/200510/udd200510-01.htm?menuid=4515>).

Kreativitetsfremmende læringsmiljøer i skolen

“Vi skal leve af kreativitet”

Det hævdes i dag fra flere sider, at vi som land skal leve af kreativitet (Buhl 2007). Buhl mener, at vi som børn er kreative, men at hele vores uddannelsessystem og vores socialisering gennem opvæksten betyder, at vi aflærer de kvaliteter, som kreativiteten har. Vi bliver dårlige til at associere, til at tænke ud af boksen, til at få ideer, til at turde prøve nyt og meget mere. Det er alvorlige anklager, men hvis det nu er rigtigt, at vi skal leve af kreativitet, så ræsonnerer jeg, at vi har brug for at vide mere om, hvad såkaldt kreative mennesker gør for at være kreative, og om man kan lave kreativt fremmende læringsmiljøer? Mit ærinde er således at gå konstruktivt ind i kreativitetsdebatten, men også at udfordre vanlige antagelser om, at det skulle være forbeholdt en særlig kreativ klasse at være kreativ. Snarere hævder jeg, at bestemte typer af læringsmiljøer kan virke kreativt fremmende.

Min argumentation vil være, at kreativitet kan forudsætte, at man får adgang til at lære i nogle bestemte sammenhænge, og muligvis også på nogle bestemte måder. Indledende skitseres resultater, der peger på, hvordan undervisning kan fremme kreativitet. Dernæst diskuterer jeg, om mesterlære lignende organiseringer af undervisning kan ses som kreativt fremmende.

Undervisning, der fremmer kreativitet

Guilford noterede i 1950, at kreativitet er et aspekt af læring, men

samtidig slog han fast, at uddannelsesinstitutioner har haft svært ved at gøre mennesker kreative. Han mente, at en løsning ville være at få studerende og elever til at tænke mere over deres egne arbejdsprocesser, så de kan identificere originale og tilpasningsdygtige ideer, løsninger og indsigter for på den måde at afmystificere kreativitetsprocessen. I litteratur om uddannelse og kreativitet kan man i det hele taget finde en række forslag til, hvordan man kan fremme kreativitet som lærer. Det kan man gøre ved at støtte og forstærke uventede ideer fra studerende, ved at se fejl som positive aspekter af en læringsproces, ved så vidt som muligt at tage udgangspunkt i de studerendes interesser, ved at give tid (kreativitet kan ikke forceres), ved at sørge for et undervisningsklima præget af gensidig respekt og accept, ved at anerkende at mange fag kan rumme kreativitet, ved at lytte til og grine med de studerende, ved at lade de studerende være del af beslutningsprocessen, ved at involvere alle og anvende feedback som et centralt element af undervisningen (Fasko 2000-2001).

Chambers (1973) finder, at underviseren foruden ovenstående skal være godt forberedt og uformel for at fremme kreativitet. Man skal i det hele taget som lærer kunne en masse ting – herunder også stille materialer og redskaber til rådighed for eksperimenter og udforskning samt være en fantastisk opmuntrende evaluator. Dræberne af kreativitet er ifølge Hennessey & Amabile (1987), hvis elever skal arbejde efter beløn-

ning, i konkurrence, under stor overvågning og med begrænsede valgmuligheder. Omvendt finder en dansk ph.d.-undersøgelse på den danske filmskole, at studerendes kreativitet befordres af stor grad af rammesætning (Qvortrup 2006), idet muligheder og kreative åbninger netop kan opstå af at være begrænset af en bestemt opgave eller et bestemt materiale.

En del af den ovenstående litteratur (se også Torrance 1972) baserer sig på den grundantagelse, at kreativitet handler om at udvikle anderledes og ”skæv” tænkning, og der er ingen tvivl om, at der kan gives gode forudsætninger ved ovenstående fremgangsmåder. Men vi ved også, at kreativitet lettere opstår, hvis vi er aktivt og personligt engageret i et område (Sternberg & Lubert 1991), og det er ikke for alle, at skolen eller uddannelse tilvejebringer dette. For nogle opstår kreativiteten først, når de faktisk har forladt uddannelsesinstitutionerne, og kreativitet er ikke bare karakteriseret ved en bestemt tænkemåde, men også ved at andre anerkender ideer som originale. Kreativitet har udover kognitive dimensioner også en social eller anerkendelsesmæssig dimension. Derfor har man på det seneste også undersøgt netop anerkendte personligheder i kreativitetsforskningen. Jalil & Boujettif (2005) viser i et kvalitativt interviewstudium med syv nobelprismodtagere inden for blandt andet kemi og økonomi, at de er vokset op i familier, hvor der er store forventninger til uddannelse, og stadig opbakning til dette. Robert Mundell, der fik en

nobelpris inden for økonomi i 1999 fortæller i artiklen, at han ikke arbejdede særligt hårdt i gymnasiet, men spillede meget tennis, han klatrede og arbejdede i en grøntafdeling i et supermarked, han spillede bridge og var frivillig i en ungdomsorganisation. Det var først på universitet og senere som led i arbejdet, at han begyndte at arbejde hårdt – sikkert fordi økonomien som fag fangede hans interesse mere end hans hidtidige skolegang formåede.

Vi kan altså sandsynligvis ikke være sikre på, at en bestemt slags undervisning resulterer i kreativitet, for det er omdiskuteret, hvad der præcist befordrer kreativitet. Jalil & Boujettif (ibid.) nævner eksempelvis studier, der viser, at vilde og mærkelige drømme kan være mindst lige så motiverende som dygtige lærere, og for nogle er det ikke skolen eller uddannelse som sådan, der kultiverer interesse og begejstring.

Jeg forsvarer her det synspunkt, at vi har brug for at blive klogere på de svært gennemskuelige relationer mellem læring i forskellige sammenhænge og så kreativitet. Eisner (1965, her 2005) skriver i sin først publicerede artikel om børns kreativitet inden for kunst, at kreativitet handler om grænseskrydsninger og grænsedbrydninger (når et område kombineres med et andet og leder til originale ideer og produkter) og etablering af nye æstetiske sammenhænge. Det er ikke utænkeligt, at det også betyder, at vi ikke bare kan lære kreativitet ét sted, men netop for at kunne sammenføje og krydse grænser har brug for en kombination af læring i flere sammenhænge.

Kan man virkelig lære at være kreativ?

Men kan man virkelig lære at være kreativ? Et romantisk syn på kreativitet, hvor kreativitet ses som et resultat af eksempelvis guddommelig inspiration, har,

fremhæver den svenske kreativitetsforsker Lars Lindström (2007), ofte set læring og især skolen som en forhindring for kreativiteten. Hvis kreativitet ”falder ned fra himlen”, så er det at være kreativ ikke noget, man kan lære at være af andre. Lindström (2007) beretter eksempelvis, at den nyskabende jazztrompetist Dizzie Gillespie i et radiointerview blev spurgt, om det var en brist ved skolen, der fik ham til at udvikle sin højeste personlige stil. Dertil svarede han med eftertryk, at det ikke var tilfældet, men at det tværtimod er således, at en god lærer kan være en genvej til kreativitet. En lærer kan muligvis bremse en elev, men en god lærer vil være den, der opdager og kultiverer de evner, talenter eller andet, som en elev måtte udvise.

Lindström (2007, side 12) skriver dernæst om fire meget interessante aspekter ved undervisning og vurdering, som det er påvist skulle fremme kreativitet:

1. Elevernes arbejde strækker sig over længere tid og tager centrale temaer op inden for et kundskabsområde, eksempelvis kunst, håndværk eller design. Pædagogisk forskning viser, at elever der får lov at gå i dybden med få materialer og ideer, når længere med udtryksformer og kreativitet end de, som hele tiden skal skifte emne, materiale og opgave.
2. Undervisningen betoner både proces og produkt, så eleverne aktivt opmuntres til at eksperimentere, udforske, ændre og forsøge nye ting. Kreativitet befordres af, at man kan se nye vinkler på et kendt materiale og se nye muligheder. Dette sker bedst i et miljø hvor man belønner risikovillighed og samtidigt forsøger at dæmpe de mulige negative reaktioner på nye ideer.

3. Undervisningen forbinder fremstilling (produktion) med iagttagelse og refleksion eller man kunne sige teori og praksis.
4. Undervisningen giver mulighed for, at eleverne kan vurdere såvel eget som andres arbejde og for at få indsatsen bedømt af en lærer. Feedback vil præcisere de mål, som eleverne skal gå efter, og de opøves desuden i at vurdere andres arbejde.

Lindströms studier synes at stemme overens med de ovenfor refererede om kreativitetsfremmende undervisning (Fasko 2000-2001). En bestemt slags organisering af undervisning med vægt på fordybelse, produktorientering, faglighed og feedback synes at være kreativitetsbefordrende.

Fordybelse og engagement

Det er en drivende antagelse i min argumentation, at kreativitet som illustreret med ovenstående eksempler både kan beskrives, forstås og læres som led i menneskelige aktiviteter. Kreativitetsforskere som Csikszentmihalyis (1996) og Sternberg & Lubart (1999) viser os, at en forudsætning for kreativitet er, at man kender til den tilgrundliggende viden inden for det felt, som kreativitet transformerer. Det forudsætter, at man har lært denne viden at kende, og i Csikszentmihalyis interviewstudier af 91 kreative personer viser det sig, at flere af dem, under alle omstændigheder i symbolsk forstand, har været i en form for mesterlære. De beskriver, at de har måttet arbejde i mange år med at lære den tradition at kende, som de arbejder inden for og de teknikker og handlemåder, som nu er en del af deres repertoire. Senere har de måske revideret eller gjort oprør med disse teknikker, og de har måske haft modet til at nyttiggøre deres gode ideer og at være innovative.

I min bog giver jeg også et eksempel på en kreativ person: Søren, der realiserer en innovativ læringsbane i dansk erhvervsuddannelse ved at kombinere læring i forskellige læringsmiljøer (Se Tanggaard 2008). Eksemplet viser, hvor afgørende et egentligt engagement er for at kunne finde lysten til at fordybe sig inden for et område, og hvordan den kreative skaber nye ting ved at kombinere indsigter og læring fra forskellige sammenhænge. Lindstrøms (2007) studier viser desuden hen til nogle måder at organisere undervisning på, som flere andre studier påpeger som kreativitetsfremmende for eleverne. Her tillades eleverne at fordybe sig over længere tid med de samme opgaver og materialer, og de får kontinuerlig feedback, og de lærer selv at vurdere andre elevers produkter. Det er træk ved undervisningen, som vi også kender fra studier af mesterlære.

Bestemte former for læring og ikke mindst det at lære af bestemte personer vil være en vigtig forudsætning for kreativitet, men det er selvfølgelig ikke alle, der får adgang til at blive undervist på en bestemt måde eller til at lære af en bestemt mester. Kreativitet fordrer i høj grad, at man befinder sig på det rette sted på det rette tidspunkt med den rette ide. De objektive betingelser for egentlig kreativitet er, at nogle finder det værd at anerkende et produkt eller en ide som kreativ – i hvert fald hvis vi følger denne artikels præmisser. Man kan selvfølgelig godt lære uden at være kreativ. Jeg kan fx lære at lave en suppe, men det er ikke kreativt, hvis jeg bare følger opskriften. Min hovedargumentation er, at man nok ikke kan være kreativ uden en god portion ”læring”. Læring er en forudsætning for kreativitet – men ikke omvendt.

Kreativitet fordrer faglighed

Et interessant spørgsmål, der kunne undersøges nærmere er, på hvilke måder mesterlærelignende undervisningsformer eller ”mestringsundervisning” kan være en forudsætning for kreativitet? Hvordan ser sådanne undervisningsformer ud? Kunne man lave undervisningsforsøg i Danmark, der ligner Lindstrøms eksempler på kreativitetsfremmende undervisning? Hvis man er sammen med andre mennesker, der er kreative, hvis man oplever deres måde at stille spørgsmålstejn ved de etablerede sandheder, og hvis man lader sig smitte af deres evne til at tænke anderledes, så er kreativitet noget, man kan lære. Det betyder også, at kreativ undervisning ikke nødvendigvis altid skal tage afsæt i enkelte individers læringsstil eller per definition være sjov. Undervisningen skal naturligvis bygges op omkring eleverne og tage afsæt i deres verden, men nogle gange kan kreativitetsfremmende undervisning også handle om at føre eleverne ind i en fremmedhed med læreren som hovedperson og gennem opøvelse af rutiner med et bestemt stof via gentagelser.

En af forudsætningerne for at være eller blive kreativ er, at man er fagligt godt klædt på. At man ved noget om det felt, som man gerne vil gøre noget ved. Som et eksempel kan man nævne koncertpianisten, der øver sig dage op og dage ned – op og ned ad klavaturet. Det gør hun for at komme op i det der felt, hvor hun potentielt set kan udvikle en ny genre. Kreativitetsfremmende undervisning og læring er således mere end kunstart end noget, der kan reduceres til en bestemt teknik. Det kræver lærerens kvalificerede dømmekraft at kunne vurdere, hvad en bestemt gruppe af elever kan arbejde med, og det kræver den rette kombination af faglig og pædagogisk kunnen at bedrive kreativitetsfremmende under-

visning. For den enkelte person er kreativitet ofte forårsaget af den rette kombination af læring i forskellige sammenhænge. Derfor er det ikke nødvendigvis ”skolens” skyld, at vi måske ikke er så kreative, som vi gerne ville eller burde være. Men en ”god” lærer kan være en rigtig god genvej til faktisk at blive kreativ.

Dele af artiklen er baseret på min bog: Tanggaard (2008) ”Kreativitet skal læres – når talent bliver til innovation”. Aalborg Universitetsforlag. Interesserede læsere kan med fordel dykke nærmere ned i kreativitets- og læringsdiskussionen i denne bog.

Litteratur

Buhl, C. (2007): *Kreativitet*. Børsens forlag.

Chambers, J. A. (1973): College teachers – Their effect on creativity of students. *Journal of Educational Psychology*, 65, 326-334.

Csikszentmihalyi, M. (1996): *Creativity - flow and the psychology of discovery and invention*. Harper Perennial.

Eisner, E. W. (1965, her 2005): Children's creativity in arts. A study of types. I: *Reimagining Schools – The selected works of Elliot W. Eisner*. Routledge.

Fasko, D. Jr. (2000-2001): Education and creativity. *Creativity Research Journal*, Vol. 13, Nos. 3 & 4, 317-327.

Guilford, J. P. (1950): Creativity. *American Psychologist*, 5, 444-454.

Hennessey, B.A. & Amabile, T.M. (1987): *Creativity and learning*. NEA Professional Library.

Jalil, P. A. & Boujettif, M. (2005): Some characteristics of Nobel laureates. *Creativity Research Journal*, 17:2, 265-272.

Lindström, L. (2007): Kan kreativitet læras ud? En bildpedagogisk oversigt. *EDUCARE*, nr. 1, 7-34.

Qvortrup, L. (2006): Kreativitet som vidensform og resurse. *Kvan*, årg. 26, 28-44.

Sternberg, R.J. & Lubert, T.I. (1991): Creating creative minds. *Phi Delta Kappan*, 72, 608-614.

Tanggaard, L. (2008): *Kreativitet skal læres – når talent bliver til innovation*. Aalborg Universitetsforlag.

Torrance, E. P. (1972): Can we teach children to think creatively? *Journal of Creative Behaviour*, 6, 114-143.

Tema: Kreativitet og læring

Af scenograf, underviser og foredragsholder Dorte Holbek

Den kreative forvandlingskugle – kunstens betydning for børns læreprocesser

Der findes enorme læringspotentialer i børns kunst, hvis man løbende bruger samtalen omkring kunsten som et værktøj. I det rum, hvor kunsten skabes i fred og ro, kan samtalen folde sig ud. Det skal der være tid til, for det er netop her, hvor dekoration ændrer sig og bliver til kunst. Det er igennem samtalen, at barnet udvikler sig omkring sit eget visuelle udtryk, får fat på skjulte ressourcer, arbejder med sin identitet og egen livsfortælling samt institutionens, samfundets og verdens fortælling.

Læreprocesser

I denne artikel beskrives et kunstnerisk forløb med indskolingsbørn. Jeg beretter om processen, børnenes reaktioner samt indkredser indskolingslevernes særlige behov og udviklingsmuligheder i det kunstneriske arbejde. Jeg tager ikke udelukkende udgangspunkt i de faglige læreprocesser, der handler om farvelære, byggeteknik og tegneteknik. Skal der blive tale om en meningsfyldt kunstnerisk proces, skal de sociale og individuelle læreprocesser ligeledes i spil.

Forberedelser

I foråret 2008 blev jeg kontaktet af 11'eren: Et fritidshjem på Rådmandsgade på Nørrebro. Fritidshjemmet er bemærkelsesværdigt, fordi her huses børn fra 13 nationaliteter under samme tag.

Til første møde med institutionen var det lærerigt for mig at høre, hvilke specielle problemer og hvilke ressourcer denne multietnicitet tilfører institutionen. Hvad angik særlige udfordringer blev sproget nævnt som én af de væsentligste. Med sproget følger også forståelsen af den danske kultur. Det blev mig klart allerede efter den første dag på stedet, at en del af børnene følte sig kulturelt i klemme: Som ofre eller "bare" usynlige.

Hvad angik ressourcer nævntes naturligvis den store kulturdiversitet, musiktraditioner, klæde- og lokale eventyr. Inden kunstprojektet begyndte, måtte jeg stille mig selv spørgsmålet: Hvad er udfordringerne for lige netop disse indskolingsbørn? Ja, hvad er det i det hele taget, man skal lære, når man skal til at gå i skole? Dette fik jeg god hjælp til at

finde ud af ved at tale med lederen på fritidshjemmet, som havde været der i mange år og kendte børnegruppen ud og ind.

Nogle udfordringer, som indskolingsbarnet møder:

- Fra fysisk læring til ikke-fysisk læring.
- Fra delvis sproglig læring til næsten 100 % sproglig læring.
- Fra en lille børnehavegruppe (stue) til en stor skoleklasse.
- Fra 20 forskellige læringsstillinger til en stilling (på stolen!).
- Fra musisk, fysisk, legende, opdagende læring til (fortrinsvis) boglig/mental læring.
- Fra udearealer til indearealer.
- Fra legetøj til skolebog.
- Fra hjemmets kultur til dansk skolekultur.

Disse forhold kan gøre børn – og især børn, der har svært ved sproget – meget usikre, vrede og bange, fordi de har svært ved at forstå, hvad der bliver sagt, og hvad de skal i det nye fællesskab. For at ruste dem til dette og bakke op om deres iboende ressourcer, enedes vi om at lave et projekt, der handlede om lige netop elevernes egen forståelse af deres dobbeltidentitet.

De 1000 kulturers land

Projektet blev et to-ugers projekt, der kom til at hedde ”De 1000 Kulturers Land”. I projektet blev der sat fokus på:

- Hvem er jeg, og hvad er jeg god til?
- Hvordan kan jeg bruge min dobbeltkulturelle identitet?
- Hvordan indgår jeg med det, der er specielt ved mig i det nye fællesskab? Og på længere sigt: I det globale fællesskab?

De praktiske forberedelser

Vi inddelte børnene i tre aldersgrupper. De kommende 0. klasser kom i den første gruppe, 0.-1. klasserne i mellemgruppen og 2. og 3. klasserne i den ældste gruppe. Der blev udarbejdet en projektbeskrivelse, hvori der stod, hvad børnene skulle lave fra dag til dag i hver gruppe. Projektet skulle vare to uger: 0. klasserne skulle være hos mig halvanden time hver dag i fire dage. De ældre klasser skulle arbejde sammen med mig halvanden time i to dage i grupper på maksimalt otte børn.

Efter et kort møde med ledelsen, hvor vi checkede, om opgaverne passede til de valgte aldersgrupper, blev projektbeskrivelsen færdiggjort. Ved et fælles møde orienteredes de voksne medarbejdere om ideerne bag projektet, og hvad hver gruppe skulle arbejde med. Pædagoger og medhjælpere blev ligeledes orienteret om deres roller i projektet, der mest bestod i at støtte de enkelte elever og føre samtaler med dem.

Forældrene blev orienteret i et forældrebreve. I forældrebreve blev der – udover at projektet blev beskrevet – opfordret til, at alle var fælles om at samle genbrugs-materialer, så vi kunne bygge skulpturer af skrald: Wc-ruller, pastil- og tændstikæsker, babysko, kapsler og mælkekartonlåg osv.

”Jubi, nu starter vi!”

Endelig kom den store dag, som børnene og jeg havde glædet os til i en måned. Nu skulle det ske. Den yngste gruppe var de første, som skulle arbejde med mig. Projektet, de skulle arbejde med, kaldte vi ”Den levende jord”. Vi skulle lave en skulpturel jordklode med en masse lande på, og hvert barn skulle lave sit eget land og sit eget dyr på kloden.

Store tegnedag

Børnene startede med at tegne de lande, de kendte, og som de kom fra. Derefter gennemgik hvert barn sin tegning og fortalte om motivet. Nogle havde tegnet den rute, familien var flyttet ad fra Irak til Danmark med alle grænseposter og stop hos familiemedlemmer i Tyskland. Andre havde tegnet deres land som et flag (måske er flaget den eneste erindring, der er tilbage om landet?) og andre igen havde tegnet fantasilande, hvor børn kunne bestemme alt, og hvor de selv kunne tænke sig at bo.

Derefter blev børnene opfordret til at tegne deres helt eget beskyttelsesdyr: Et dyr, der kunne hjælpe dem, når de var kede af det, ensomme eller bange. Det kunne være et stærkt dyr, et farligt dyr eller bare et dyr, man kunne putte sig hos. Børnene gik op i det med liv og sjæl, og vi talte om hvilke evner, de dyr havde, som vi havde valgt, og hvilke evner vi selv havde. Hvad var vi egentlig gode til, synes vi selv? Hvad kunne vi godt tænke os at være bedre til? Var man et blødt dyr med nuttet pels, en ensom ulv, en glad hund

eller en fugl, der svævede højt højt oppe over alle husene?

Store byggedag

Jeg havde skåret børnenes lande og deres dyr ud i træplade. Det syntes børnene var sjovt: ”Hvordan kan man det?” lød spørgsmålene. Herefter skulle eleverne lime det flotte skrald på deres udskæring og bygge deres eget land og deres eget dyr. Vi talte om overflader: Hvad er dit dyrs overflade? Er det blødt eller hårdt? Har det hår eller pigge eller fjer eller hud eller noget helt andet? Overflader blev et sjovt emne at tale om. Pludselig ser børnene sjove overflader overalt. Alt det skrald, de havde samlet stod nu pludselig i et andet lys. Et barn så f.eks. wc-rullen som et tykt næb, nogen så mærkelige kasser som dyremaver, og atter andre så ispinde som stave på hegnet derhjemme... De børn, der ikke kunne finde noget skrald, der passede til de tanker, de havde om deres dyrs og deres landes overflade, gav jeg en klump letvægts-ler. Så kunne de selv forme den overflade, som de synes, det skulle have.

Store maledag

Vi brugte udelukkende grundfarverne blå, rød, gul, sort og hvid: Stærke og fede akrylfarver. Vi talte om, hvordan man blander farver og prøvede sammen at blande de farver, som hvert barn ville have. Hvordan laver man pastelfarver? Hvad er en tertiærfarve? Hvordan blander man den? Tænk engang hvis skoler og institutioner altid kun købte grundfarverne. Så ville børn blive meget dygtige til at blande farver!

Hvert barn måtte vælge én farve til deres dyr og én farve til deres land. En farve, de selv havde blandet, vel at mærke. På store maledag er udfordringen at male alt over med én farve og gøre sit malarbejde helt færdigt. Det var en stor udfordring for børnene at komme rundt om alle tingene, som de havde limet på deres

flader: De måtte vende og dreje penslen i alle retninger, for at få dækket det hele. Det krævede koncentration, vedholdenhed og omhyggelighed.

Denne dag malede vi ligeledes jordkloden med alle havene og de forskellige vanddybder, som vi forestillede os dem. Jeg havde i forvejen savet to runde skiver, der kunne sættes ind i hinanden som en "bold". På disse skiver af træ tegnede vi først omridsene af havdybder, som vi selv fandt på og malede derefter langs stregerne mørkere og mørkere blå felter, hvor oceanerne blev dybere og dybere.

Store portrætdag

Børnenes lande var nu blevet monteret på jordkloden, der var blevet stillet op som en skulptur ude i haven. På denne sidste dag talte vi om hvert barns dyr, og hvordan de syntes, at dyrene var kommet til at se ud. Dyrene havde jo ikke ansigt endnu, og det gjorde dem en smule upersonlige, men denne dag skulle dyrene have ansigt. Det fik de på følgende måde: Efter børnenes nøje anvisninger malede jeg børnenes ansigter – ét for ét, så de lignede deres dyr. Nogle blev farlige slanger, andre søde kaniner, grævlinger eller store flotte hjorte, og nogen noget helt femte. Så tog pædagogen et nærbillede af hvert barns dekorerede ansigt, billederne blev klippet ud, lamineret og monteret direkte på børnenes dyr.

Det øjeblik, hvor dyrene fik børnenes hoved på, skete der en forvandling med børnene. De kunne ikke stoppe med at stirre på sig selv – de var blevet forvandlet til det dyr, de bedst kan lide! Snakken gik. De beundrede hinandens dyr. De lo, imponerede hinanden og talte om, hvem de var blevet, hvilke evner de havde, og hvad de var gode til. Drengene, der plejede at være urolige, havde arbejdet som englebørn. Og nu kunne de slet ikke stoppe med at stirre –

helt hypnotiserede – på deres dyr. De talte, digtede og legede med dyret. Alle dyrene blev placeret på den fælles klode. Nogle på deres lande, andre i vandet. Dyrene blev forenet på den samme klode: Den levende jord med plads til alle.

Vi besluttede, at der øverst på kloden skulle sidde en guldkugle til at repræsentere solen. Én dreng, der elskede bolde, og som ikke var rolig og fattet nok til at arbejde med sit eget dyr, fik lov til at male denne kugle. Hans hoved prydede nu solen øverst over det hele. Han stirrede betaget på sig selv på den gyldne bold. "Bold, bold" råbte han og grinede. Resten af tiden brugte vi på at pynte dyrene med spejlmosaik, Aladdin-sten og glassten, så de kom til at skinne flot ude i solskinet på kloden, hvor de senere skulle monteres.

Vi rundede af og talte lidt om, hvad børnene syntes var sjovest, og hvad der nu skulle ske. Jeg fortalte, at når alle børn på institutionen havde været igennem fire dages kreativt værksted, ville alt blive færdigmonteret, og vi ville holde en hyggelig og fin ferniseringsfest, hvor forældrene skulle inviteres.

Det samlede projekt

At fortælle lige så indgående om de ældre børns projekter vil blive for omfattende. Jeg vil ganske kort nævne, hvad de ældre børn lavede, så man kan danne sig et overblik over det samlede projekt. Grundideen med først at tegne, så at bygge, så at male for endelig at blive en del af installationen blev brugt igennem hele forløbet. Den ene halvdel af mellemgruppen arbejdede med at skabe deres eget

Jordkloden

fantasitræ til "Regnbueskoven". Den anden halvdel arbejdede med at skabe ønskeblomster til "Den magiske blomstereng". Disse ønskeblomster repræsenterede et ønske, som barnet havde. Men blomsterne kunne også opfylde ønsker. Hvis man hviskede et ønske til dem, kunne det gå i opfyldelse, hvis man var heldig.

Den ældste gruppe arbejdede med "Byen østen for solen og vesten for månen". Byen blev bygget af huse, som børnene selv havde skabt: Med tårne, porte, spir, løgkupler og en masse "bling-bling-glimmer" (som de selv kaldte det). Blandt de seje drenge blev det lynhurtigt en trend at udstyre husene med glimmer-dollartegn, guldgardiner og sølvtag. Udover deres fantastiske huse lavede de store børn også en installation, der hed "Den magiske vejviser". Vejviseren blev bygget på en mystisk og eventyr-

lig trærod, og alle hovedstæder i børnenes andet hjemland indtegnedes med kilometerantal og kompasretning fra fritidshjemmet. Islamabad: stik øst, den vej, 2887 km osv.

Det fysiske resultat

Alle fem installationer: Byen, kloden, vejviseren, Regnbueskoven og de magiske blomster blev hængt op i fritidshjemmets have. På den måde dannede de en lille global kunstinstallation, hvor børnene – med hver deres kendetegn og ansigt – var repræsenteret. Kunstværkerne havde de selv skabt ud fra deres egen fantasi. Strukturen var overskuelig: Kloden i midten og fritidshjemmet som pejlepunkt for alle de steder, de følte sig forbundet med: Deres bosted, det land de eventuelt var flygtet fra, deres kommende skole, købmanden og sågar også himlen (stik opad).

Den magiske vejviser

Ferniseringsdagen

På selve ferniseringsdagen glimtede alle de flotte installationer om kap med solen i haven. Børnene glædede sig, fordi de nu endelig skulle se det hele samlet. Det blev til en sjov og gribende eftermiddag, hvor børnene brugte rigtig meget tid på at se på og tale om hinandens værker. Forældrene var med, og det var helt tydeligt, at for en del af dem var børns kreative arbejde ikke noget, de hidtil havde gået specielt højt op i. Men pludselig opdagede de vejviseren til deres hjemland, og så blev det hele straks meget mere interessant.

"De 1000 kulturers land" var blevet en realitet. Lige her i haven. Her var der plads til alle. Alle havde et ansigt og en flot farve. Regnbueskoven glødede af mystiske træer, engen med ønskeblomster strålede, og byen glimtede med spir og sølvtag i solen. Alt var dekorativt og flot, men for mig var der sket en forvandling, der var endnu vigtigere end "bare" det dekorative: Børnene var blevet synlige med deres eget værk i den store fælles installation, og dermed indskrevet i en stor visuel fortælling, vi sammen havde skabt. En fortælling, hvor der var plads og rum til alle, lige meget hvordan de så ud.

Den skabende skole – er den mulig?

Vil man have en skabende skole, skal uddannelserne også prioritere det skabende element på lige fod med det akademiske. Det kræver, at man har en diskussion om, hvorfor og hvordan den praktisk-musiske del skal indgå i undervisningen. At spise lærere af med tre små kurser i den praktisk-musiske dimension skaber ingen visioner. Der mangler metoder, ressourcer og visionære materialer på området. Det handler ikke om at have flere billedkunsttimer på skolen – det handler om at skabe en ny slags skole, hvor kunsten er en del af måden at være på. Billedkunst og kreativt arbejde er

ikke bare fritidsarbejde, tidsrøveri eller en vej for de bogligt svage elever til at finde noget, de er gode til, for derefter at håbe på, at de kan blive gode håndværkere!

Selvom det først og fremmest er politikernes og undervisningsministerens ansvar at skabe muligheder for etablering af kreative og visionære pædagogiske uddannelsessteder, kan lærere og pædagoger også gribe i egen barm. Nogle gange når jeg kommer ud på skoler, tænker jeg: Hvorfor siger de lærere ikke bare stop? I institutioner ser jeg ofte pædagoger eller lærere bruge eksempelvis halvfabrikerede nisser, som børnene bare skal samle, eller masser af fotokopier som børnene kan farvelægge samt formningslokaler, der ligner slagmarker: Gabende tomme materialeskabe og en mangel på respekt fra skolens side for det kunstneriske arbejde, eleverne har lavet. Hvis eleverne ser, at de voksne ikke viser respekt for

faget, overtager de lynhurtigt den holdning.

Jeg ser ofte lærere blive angst ved tanken om kreativt arbejde, når jeg foreslår dem at sætte noget i gang. De kan bare ikke overskue det. Indføring af nye processer i undervisningen, som f.eks. kunst og kreativt arbejde, kan skabe kaos. Her forholder det sig bl.a. sådan, at der skal mere end én voksen person til at skabe de nødvendige rammer, strukturer og trygheden ved det nye. I det kreative og kunstneriske arbejde findes der mange muligheder for at afhjælpe larmende og urolige elever, som måske ikke altid kan imødekomme den stillesiddende læringsstil, der hersker i de fleste folkeskoler. Arbejdet med kunst kan give de urolige elever en ny rolle, hvis de får mulighed for at udfolde sig.

Jeg ved, at der er flere forsøg i gang hist og her, men spørgsmålet

er, om det nok? Det haster med, at vi tager udfordringen med den kreative skole op. Hvis seminarierne ikke tager det kreative element alvorligt, hvis lærerne ikke kan overskue at etablere den kunstnerisk begavede undervisning, og hvis budgetterne ikke kan bære, hvad det koster – hvordan kan vi så skabe en kreativ folkeskole? Et svar kan være: Huskunstnerordningen.

I Huskunstnerdatabasen findes kunstnere, der før har været med til at lave billedkunstprojekter med børn. Her kan læreren få hjælp til en inspirerende undervisning. Vi, der vægter kreative læreprocesser, må tage udfordringen op og insistere på mere kunst i folkeskolen!

For mere information: www.dorte-holbek.dk og www.centerforboernekultur.dk

Tema: Kreativitet og læring

Af billedkunstlærer Britta Aagaard Thorlann

Lad kreativiteten blomstre

For at få kreativiteten til at blomstre på skolen, skal der laves et inspirerende kreativt miljø, hvor det er let for lærerne at finde ideer. Jeg har udgivet bogen "Tegn og mal i billedkunst", som indeholder 65 undervisningsforløb til billedkunst og således tilbyder masser af inspiration. I denne artikel giver jeg 10 forslag til, hvad man kan gøre for billedkunstoffaget, så det også bliver en fornøjelse for "Sørensen" at undervise i faget.

April

Alle lærere er ved at være glade og tilfreds med fagfordelingen... Der er kun lige lidt, der mangler

at falde på plads. De startede med gode, solide pædagogiske overvejelser – nu er der gået matematik i den. Hvem har lige plads til de to billedkunstitimer? Nå, det blev Sørensen, der havde plads i skemaet næste skoleår.

August

Sørensen har fået bestilt bøger hjem, og årsplanen ser også efterhånden ret godt ud. Sørensen er faktisk ret godt tilfreds selv med sin skolestart. "Åh, hov, øh, pokkers" – for resten skal Sørensen jo starte billedkunst op i morgen. Hvad er det lige han skal gøre der? I den første uge kan Sørensen jo lige blive i klassen i de timer. Eleverne kan tegne en tegning af

deres ferieoplevelser, og så kan Sørensen udskyde en uge med at tænke mere på billedkunst.

Børnene syntes om opgaven, men Sørensen kan godt se på tegningerne, at eleverne ikke er blevet bedre til at tegne af det. Han tager en kopi af tegningerne, og han opdager, at kopimaskinen får tegningerne til at se lidt flottere ud. Han limer dem op på sort A3 papir. Det hjælper alt sammen. Men Sørensen ved godt, at eleverne ikke er blevet dygtigere af, at han har sat det flot op. En forælder bliver glad, da han ser, at lille Oliver har tegnet swimmingpoolen i Toscana. Sørensen vil gerne være faglig og beslutter sig for, at opga-

Hvordan får vi kreativiteten til at sprudle på skolerne?

Her kommer 10 forslag til, hvad man kan gøre for at få et inspirerende læringsmiljø i billedkunst. Forslagene er konkrete og lige til at gå til.

1. Inspirationsbøger

Find ud af hvad der findes af gode inspirationsbøger til billedkunst. Søg fx hos Dafolo og AV form. Gode tegneopgaver kan også købes hos boghandleren og fx i Føtex. Køb bøger til nye lærere i faget. Det vil være en god opstart, der giver lærerne mod på faget. Da faget ofte har mange brugere, er det ikke nok at købe en inspirationsbog og placere den i billedkunstlokalet. Bogen er hurtigt forsvundet ned i en af lærernes taske.

2. Kunstbibliotek

Sørg for at have nogle reoler i billedkunstlokalet med kunstbøger og undervisningsbøger. Lån evt. kunstbøger på skolens bibliotek og hav dem stående i billedkunstlokalets kunstbibliotek. Køb kunstbøger hist og pist på tilbud. Man kunne også melde sig ind i en kunstbogklub.

Et kunstbibliotek kan fx bruges til at finde ekstraopgaver, når elever har 5-10 min. sidst i timen, hvor de er færdige med deres produkt. Eleverne kan også tage en stol med og sætte sig ned i kunstbiblioteket. Når der er ledig tid i undervisningen, kan læreren gå ned og hente en bog og tage en snak med eleverne om et kunstværk. Eleverne elsker det.

3. Papvægge til udstilling

Papvæggene kan købes ved AV form, og de er geniale. Man kan sætte udstillingen op i billedkunstlokalet efterhånden, som billederne bliver færdige. I løbet af ugen kan de andre klasser, der kommer i billedkunstlokalet, blive inspireret af udstillingen. Til skole-hjem-samtalen folder man væggen sammen, og flytter den lette væg ned til klasseværelset. Forældrene kan se på udstillingen, mens de venter på at komme ind til mødet. Forældrene kan på den måde se deres barns billedkunstmæssige standpunkt. Herefter kan den lette papvæg flyttes et sted hen på skolen, hvor andre kan se den. Når billederne skal med hjem, flytter man væggen over i klassen, så eleverne kan tage deres billede ned og putte det i tasken.

Sørg for at have mange papvægge på skolen, så mange kan udstille til skolens forårskoncert, marked, skolefest osv. Forældrene bliver glade for at se, at skolen er et livligt og kreativt sted. Og Sørensen kan jo lige tage et par fotos af udstillingerne til sin idemappe.

4. Inspirationsvægge i billedkunstlokalet

Billedkunstlokalet har ofte mange brugere. Det kan gøre det svært for lærerne at bruge hinanden optimalt. Derfor skal lærerne have en let måde at inspirere hinanden på. Når en lærer har lavet et godt forløb i undervisningen, som kan være inspirerende for kollegerne,

kan læreren tage en kopi af et godt produkt og hænge det op på en inspirationsvæg i billedkunstlokalet.

5. Kopimapper

Det er godt at have kopiark med skrifttyper, tegneopgaver osv. Disse ark forsvinder let i lokalet, da der måske er en lærer, der har taget kopiarket med ned til kopimaskinen eller lignende. Lav en kopimappe til hver af billedkunstlærerne, som de kan have ved deres arbejdsbord. Man kan fx opfordre alle billedkunstlærerne til at byde ind med kopiark med ideer, som bliver samlet i mappen.

6. Opret en billedkunstkonference

Da der ofte er mange undervisere i billedkunst, er det godt at have en elektronisk billedkunstkonference. Her kan man skrive, hvis der mangler materialer, spørge om hjælp, opfordre til fælles udstillinger osv. At have en fælles konference kan også gøre lærere mere opmærksomme på, hvilke andre lærer der underviser i faget, så der kan opnås mere samarbejde.

7. Få besøg af en konsulent

AV form stiller gratis konsulenter til rådighed. De kan komme og holde et møde med inspiration både til undervisningen og til indretning af lokalet.

8. Fællesprojekter for hele skolen

Lav fælles opgaver for alle klasserne. Det kan give nogle store spændende udstillinger, hvor eleverne også er interesseret i at se, hvad de andre klasser har fået ud af opgaven. Det kan lette forberedelsen for nogle lærere, og det kan give eleverne følelsen af at være en fælles skole. Forslag til fællesprojekter:

- Lav en konkurrence om et logo til skolebladet.
- Klip julens mest fantasifulde engel.
- Lav små billeder som samles til en lang frise.
- Tegnekonkurrence med et tema. De fire bedste tegninger udvælges af elevrådet og forstørres og indrammes.

9. Tag foto

Stjæl ideer med arme og ben, lige meget hvor du kommer hen. Tag fotos i bøger, til udstillinger, i forretningsrunder, på ferier, i klasseværelser, på andre skoler osv. Gem dine fotos i en mappe på din computer, så du kan gå derind og finde inspiration, når du skal starte et nyt forløb op.

10. Lav fælles møder

Hold mindst ét fællesmøde om året for billedkunstlærerne. Hold mødet i billedkunstlokalet. Når man er i lokalet, kommer man lettere i tanke om, hvad man har brug for at tale om. Selv om nogle lærere har hængt masser af inspiration op i lokalet, er det ikke sikkert, at de andre lærer har opdaget det.

ven fik eleverne til at formidle en egenoplevelse.

Nu går Sørensen lettere panisk på rov i billedkunstlokalet. Heldigvis har den billedkunstansvarlige ikke fået ryddet helt op fra sidste år. Der ligger lidt i hjørnerne, som nogle elever ikke fik med hjem sidste år. Nederst bag en reol finder Sørensen sin redning. Papiret er lidt krøllet, men det er tydeligt også foldet systematisk. Origami – det elskede han selv som barn. Det er en æske, i hvert fald halvdelen af en æske. Sørensen tager på biblioteket. Her finder han et par andre origamiopgaver, der ser børnevenlige ud. Så har han materiale til to gange billedkunst – måske tre.

Timerne går rigtig godt. Eleverne har godt nok allerede lavet sådan nogle kasser over i SFO'en for to år siden, men de synes, det er hyggeligt. Sørensen er glad, men han er også lidt træt. Det holdt hårdt, og det trykker allerede lidt, hvordan han finder næste projekt.

Sørensen er ellers kunstinteresset, han går til udstillinger og har faktisk en ret dyr designerstol derhjemme, som understreger interessen. Det er bare som om, det ikke rigtig hjælper Sørensen oppe i billedkunstlokalet. Sørensen synes egentlig, det kunne være skønt at mestre faget billedkunst godt. Han går på biblioteket for at finde ideer. Her finder han mest ting i pileflet, akvarel for 60-årige og papirklip. Ikke lige dét, han havde håbet at finde.

Oktober

Sørensen er generelt en stolt mand. Han vil gøre sit arbejde ordentligt. Det piner faktisk Sørensen at have billedkunst, fordi lige nu oplever eleverne, at Sørensen ikke har ordentlig styr på tingene. Det gør ondt i stoltheden. Han håber, at fagfordelingen falder bedre ud for ham til næste år. Sørensen er kommet til at spørge eleverne om, hvad de gerne vil lave. De ville gerne lave et land-

skab i papmaché. Halvvejs inde i projektet kan Sørensen godt se, at han har valgt alt for store plader at lave landskabet på. Det kniber for eleverne at overskue at lave landskabet færdigt, og det er nok heller ikke den mest heldige farvelægning, han har valgt. To timer i ugen er lovlige lidt til så omfattende et projekt. Sørensen er lettet, da landskaberne er færdige. Næste gang spørger han ikke eleverne om, hvad de har lyst til, fordi så ved han, at de siger ”ler”.

Hvor finder man ideerne?

Sørensens problem er ideer. Han kaster sig lettet over det første det bedste, han løber på, som han tror, kan lykkes. Hvor er det, Sørensen kan finde 100 ideer, så han har noget at vælge imellem? Hvor kan Sørensen læse om, hvad eleverne kan lære af de forskellige opgaver? Sørensen vil jo egentlig gerne faget billedkunst, men hvem skal hjælpe ham til at få ideerne og glæden ved faget?

Kom så Sørensen!

Hvis nogle af de nævnte tiltag gennemføres, kan Sørensen få det godt med at undervise i billedkunst. Mange lærere har måske lyst til at undervise i faget, men problemet er, at de kommer til kort, når de skal finde på ideer – og det er opslidende. Mange synes, det er fint at have egen klasse til billedkunst i 1. og 2. klasse, men når eleverne kommer i 3. klasse, har læreren brug for hjælp eller ønsker, at en anden tager over.

Skoleledelsens ansvar

Billedkunstoffaget lider under, at mange skolelederes indstilling er, at alle og enhver kan undervise i faget. Mange af de øvrige små fag kræver sprogkundskaber, sikkerhedskurser osv., som gør, at der bliver taget hensyn til undervisningskompetencer. Når man som skole skal ansætte en ny lærer, er det ofte vigtigere at få fat i en fysik- eller tysklærer end en billedkunstlærer. Det er forståeligt, at en skole er nødt til det, men

skoleledelsen må forholde sig til, hvordan man så gør lærerne til dygtige billedkunstlærere.

Hvis skole sætter lærere på billedkunstundervisningen, uden læreren egentlig synes han/hun har forudsætningerne for det, bør ledelsen være opsøgende i forhold til, at der er nogen, der hjælper og støtter personen i en god indføring i faget. Ledelsen må som et minimum sikre sig, at den billedkunstansvarlige påtager sig opgaven. Ideelt set kan ledelsen tage initiativ til et større budget til faget et år, så der er råd til nye indkøb m.m.

God fornøjelse i billedkunstlokalet!

Billedkunst er det skønneste fag, når læreren har overskuddet til at levere den gode undervisning. Børnene elsker faget, og de vil gerne udfordres.

Det er en fornøjelse, når man oplever:

- Begejstringen ved pludselig at have lært at tegne noget, der ligner.
- Succesoplevelsen, der rammer den elev, som ikke ofte bliver ramt af denne følelse.
- Samtalen om et spændende kunstværk.
- Indramningen, beskæringen eller lamineringen, der får billedet til at se helt professionelt ud.
- Udstillingen, der ser brandgodt ud.

Det handler om at komme i gang med at bruge sig selv og ikke mindst sine hænder. Slip passionen løs og oplev skaberglæden. Det er her, man er til stede!

Britta Aagaard Thorlann er forfatter til bogen ”Tegn og mal i billedkunst – 65 undervisningsforløb for 3.-10. klasse”. Dafolo 2008.

Anmeldelse af forældreguide om læringsstile: "Nu kan de lære det"

Bogen "Nu kan de lære det" af Svend Erik Schmidt er en flot håndbog for forældre. Den giver forældrene et godt indblik i, hvordan børn lærer bedst inden for teorien om mangesidig intelligens og Rita og Kenneth Dunns læringsstile. Bogen giver også forældrene konkrete og brugbare ideer til, hvordan de kan hjælpe deres barn bedst muligt med skolearbejdet. Umiddelbart er det et rigtig godt køb for alle forældre med skolebørn!

Bogen beskriver de metoder og den arbejdsgang, som lå til grund for tv-programrækken "Skolen – verdensklasse på 100 dage". Indledningen giver forældrene et godt overblik over læringens univers. Bogen lover forældrene at ved at læse denne bog, vil deres barn blive klogere – lad os se, om bogen kan leve op til det!

Læringsstilsteorien gennemgås i et kapitel for sig. Her gives der konkrete eksempler på *høre, se, røre* og *gøre* børnene, samt på helheds- og detaljebørn. Disse konkrete eksempler på børn virker godt, og de er en god hjælp til, at forældrene kan overføre denne viden til deres eget barn. Der er i bogen lagt op til, at forældrene skal kortlægge, hvordan deres barn lærer bedst ud fra opstillede spørgsmål. Herefter er der konkrete eksempler på, hvordan forældrene kan hjælpe deres barn med skolearbejdet ud fra det foregående.

Læringsstile

Der gives ikke kun eksempler på, hvad læringsstile vil sige for børn, men også for voksne. Det er et godt tvist, da det får forældrene til ikke

blot at reflektere over, hvordan deres barn lærer bedst, men også over, hvordan de selv er! Til slut i kapitlet gennemgås de andre elementer fra læringsstilsteorien, således forældrene får et godt helhedsoverblik over teorien og over hvilke andre elementer, der kan have afgørende betydning for deres barns læring.

De otte intelligenser gennemgås herefter i et kapitel for sig. Også her er der opstillet spørgsmål, som skal hjælpe forældrene til at kortlægge, hvordan deres barn er. Her gives der konkrete eksempler på, hvordan forældrene kan stimulere den enkelte intelligens yderligere. Det er dog tydeligt, at det ikke er bogens fokus.

God energi

I kapitlet om god energi er der opstillet spørgsmål om mad, søvn, motion og læring, som forældrene sammen med barnet kan arbejde med, hvorefter barnet kan lave en kontrakt om dette. Denne kontrakt kan være et godt redskab, hvis man har større børn, og man ønsker at bevidstgøre dem om disse forhold. Hvis man har mindre skolebørn, er denne kontrakt ikke umiddelbart brugbar, da det her er vigtigt, at forældrene påtager sig ansvaret for, at disse ting er på plads. Kapitlet kan dog virke fremmende for at revidere familiens rutiner og dagligdag – ikke kun ud fra et sundhedsprincip, men ud fra et ønske om, at ens barn kan lære mest muligt.

Til slut er der et kapitel om, hvordan projektet blev sat i værk, og det kan være interessant for de

forældre, som ønsker at kende til baggrunden, men det kan også sagtens udelades i læsningen. Umiddelbart virker dette kapitel mere som om det henvender sig til ledere, lærere og pædagoger i folkeskolen, men måske er der også nogle af dem, der er forældre, og som læser denne bog?

Målgruppe

Alt i alt er det en flot bog, som ikke kun kan anvendes af forældre, som er bogens primære målgruppe. Bogen kan også med fordel anvendes af lærerstuderende, lærere, pædagoger og ledere, som har brug for en kort introduktion eller en opfriskning inden for dette felt. En bog som jeg mener, de bør kende til: Ikke kun fordi de kan få inspiration til at tilgodese mange måder at lære på i skolen, men også fordi de kan få gode råd til, hvordan de måske kan blive endnu bedre til at hjælpe forældrene med at støtte op omkring børnenes skolearbejde ud fra, hvordan den enkelte lærer bedst.

Om børn bliver klogere efter forældrene har læst denne bog, er ikke til at svare på. Det vil være afgørende, hvorvidt forældrene kan bruge den i praksis. Jeg vil dog mene, at bogen uanset hvad giver forældrene et godt indblik i og en god forståelse for, at børn er forskellige, og at de har forskellige behov. Dette vil have en positiv betydning for måden forældrene imødekommer deres barn på.

Svend Erik Schmidt (2008): "Nu kan de lære det. Skolen – verdensklasse på 100 dage". Alinea.

Udgiver: Dafolo Forlag

Bestilles hos:

Dafolo A/S
Suderbovej 22-24
9900 Frederikshavn
Tlf.: 96 20 66 66
www.dafolo-online.dk

Forlagsredaktør:

Marie Honoré Klausen
Mail: mhk@dafolo.dk

Abonnement: Prisen for årsabonnement er kr. 750,- ekskl. moms

Medlemsfordele:

- Adgang til vidensportalen www.fleksibellaering.dk
- Et abonnement og adgang for alle institutionens medarbejdere
- Tidsskriftet udkommer fem gange årligt
- Invitation til VIP-arrangementer
- Nyhedsservice direkte i den enkelte medarbejders mailbox

Citater og uddrag fra nyhedsbrevet er tilladt, når artiklens forfatter og "Fleksibel læring" angives som kilde. Ved gengivelse af større uddrag eller hele artikler kræves accept af redaktionen og artiklens forfatter.

ISSN 1600-5066
Varenr. 6890

 Dafolo
– rum for læring